

РИТУАЛ І ФОЛЬКЛОР

УДК 801.81:398.8:392.5 (470.62)

Пісні кубанського весілля

Олена ПЛЕСКАЧ

Аспірант кафедри української літератури і фольклористики
 Донецького національного університету
 83001, м. Донецьк, вул. Університетська, 24
 e-mail: Ukrainka26@mail.ru

У статті проаналізовано досі неопубліковані народні весільні пісні, які зібralи працівники Донецького центру української культури і літератури під час експедицій до Краснодарського краю. Окрім пісенних текстів, виділено та розглянуто спільні східнослов'янські елементи весільної обрядовості та специфічно місцеві, характерні тільки для Малинового клину. Дослідниця вважає, що попри складні умови для існування, соціальні, історичні, політичні зміни, які відбулися на території російської Кубані за двісті років, місцеві українці продовжують зберігати національні традиції та пам'ять про минуле своїх предків. Добре збереглися і традиції української весільної культури, які передають від покоління до покоління.

Ключові слова: весільні пісні, весілля, обряд, Кубань.

Від часу переселення українців на Кубань пройшло більше двохсот років, упродовж яких змінювалися покоління, відбувалися різні за історичною вагою події та, відповідно, трансформувалася культурна традиція. Нас зацікавив факт збереження серед українців Кубані предківських звичаїв, зокрема весільної традиції, яка увібрала в себе багатівкові морально-естетичні ідеали народу. Незважаючи на те, що на кубанській землі змінилось уже п'яте-шосте покоління українців, там і донині жваво побутують українські традиції, лунають народні пісні.

Весільні пісні – обов'язкова частина весільного обряду – виконували сакральну функцію. Весілля Кубані на сучасному етапі поступово починає її втрачати, при цьому нівелюється важлива складова весільних обрядів – пісні. Сучасна молодь бажає святкувати весілля за новими традиціями, які виникли внаслідок втручання радянської влади в життя людей. Проте обрядові пісні не зникли, їх не забули, вони досі зберігаються в пам'яті народу. У 1994–1996 рр. працівники Донецького центру української культури і літератури здійснили чотири наукові експедиції до Краснодарського краю, де зібralи велику кількість зразків весільних пісень. Зібрані матеріали підтвердили, що, незважаючи на інтенсивну русифікацію краю, традиційний український фольклор зберігся там і донині, він передається від покоління до покоління, а українські переселенці розуміють, яке багатство їм зберегли їхні предки.

На Кубані «свайби ж починають гулять після Рожества і до 29 ноября, із Покрови гуляються свайби» [3]. Сватання відбувалося таким чином: молодий зі сватами (інколи просто з батьками) приходили в хату до молодої тоді, коли хлопець із дівчиною вже вирішили, що мають одружитися. Дівчина знала, що їй прийдуть сватати (зі сватами обов'язково приходив і наречений). Сватами (старостами) могли бути родичі, сусіди або односельці (могли обирати не тільки чоловіків, але й жінок, що було нехарактерним для України), які були «хороші на язик», «брехачі» добрі, але при цьому «хорошими сім'янинами, достойними сім'янинами» [4]. Сват чи свашка, наприклад, кажуть: «Ой, ну в Вас голубка, а в нас голуб. Наш голуб ну так і рветься до вашої голубки. Ну так і летить тудя. Може, ми їх оце і спаруєм, люди добрі?» (зустрічається варіант, де замість голубки говориться про куніцю) [5]. Якщо батьки не заперечують, то питають у

доньки, чи згодна вона одружитись із цим хлопцем: «Та ми-то не возражаєм, як вона?» [6]. Або старости просто питали, чи згодна дівчина: «Підеш ти за нього, согласна ти?» [7]. Якщо дівчина погодилася, вона розрізає хлібину навпіл (у багатьох станицях зустрічаємо такий звичай), після цього сватів перев'язують рушниками, накривають на стіл, батьки одразу в цей день домовляються, коли справляти весілля. Розрізання хлібини – знак згоди дівчини на весілля. Якщо молода не хотіла одружуватися, то повертала хлібину цілою (дуже рідко на знак відмови ще давали й гарбуза): «Як она за його не хоче йти заміж, она хлібину оддає назад і свати пішли...» [7]. Мову про придане вели не завжди, у станиці Переяславській, наприклад, «бичка отдають і веди його» [4], а от у станиці Старонижестеблівській «про придане нічого, що вже там вони дадуть, те й буде» [8]. Дати могли «матрас, дві тарілочки, ну таке придане було» [9]. Отже, у станиці Старонижестеблівській «ніяких приданів» не вимагали. Заручин та оглядин також не робили: «Просто прийшли батьки домовлятися» [10]. Після цього починався етап підготовки до весілля: обирали коровайницю (коровай пекли як у хаті хлопця, так і в дівчини), молода призначала дружок, молодий – бояр. Г. Бондаренко у статті «Різні обличчя Кубані. З експедиційного щоденника» відзначала, що на весіллі у станиці Пластунівській ще призначали пастуха, який «пас» биків» (посудини з вином і горілкою) та повинен був стежити, щоб їх не вкрали. «Проте їх все одно викрадали, а наступного весільного дня розігрували сцени суду над пастухом – суддя велів йому знайти та повернути биків» [1]. Також наймали музикантів (часто це був односельчанин, який мав гармонь).

Коровай і шишки пекли в четвер або п'ятницю (у різних станицях співбесідники називали якийсь із цих днів). Пекли молодичі, які «жили добре з своїми чоловіками», «раз заміж виходили, а еслі вже другий раз, її до короая не допускали»; окрім того, «тих вибирали на коровайницю, які вмлі добре пекти» [11]; також могли родичі допомагати. Коровай і шишки пекли в домі молодої та молодого. За традиціями, на Кубані для випікання короваю коровайниці нічого не зносили, усі продукти давали батьки молодих (на території України коровайниці приносили з собою борошно, яйця тощо). Воду для випікання короваю брали «дома тоді колодязь був, з колодязя» [12], хоча в Україні для короваю набирали непочату воду з непарної кількості криниць. При випіканні короваю «обізательно співають які-небудь пісні такі свадібні»:

Та шо вже вечір, на дворі смеркає,
Шо вже вечір, на дворі смеркає,
Свекрушенька й вечеряти вари,
Та свекрушенька й вечеряти вари,
Та свекрушенька й вечеряти вари,
А свекорко й дубиноньку паре.
Та парся, парся, сирая дубина,
Парся, парся й сирая дубина,
Начувайся й чужая дитина.
Та нашо чуже дитя бити?
За що його й чуже дитя бити?
Воно вміє все діло робити.
Та лавку збане, свекруха перебане,
Лавку збане, свекруха перебане.
Хліба вріже й свекруха не візьме.
Та якби ж ти, моя ньенько, знала,
Якби ж ти, моя ньенько, знала,
То ти б мені вечерять прислала.
Та хоч зайчиком, хоч лисичкою,
Хоть зайчиком, хоч лисичкою,

Хоч братіком, хоч сестричкою.
Ой засвіти, ньенько, свічку,
Постав на столі,
А я вийду, подивлюся
Чи пара мені.
Та засвітила ньенька свічку,
Не ясно горить,
З ким любила – розлучилась,
Серденько болить.
Та з ким любила – розлучилась,
Серденько болить.
З ким не знала – повінчалась,
Треба в світі жить.
Та з ким не знала – повінчалась,
Треба в світі жить.
І старому, і малому
Треба всім годить [13].

Пісні, які співали під час випікання короваю, здебільшого були сумними, у них відтворені побоювання молодої невістки щодо життя зі свекрухою та свекром, тому сум за рідною ньенькою та домівкою є властивим для багатьох пісень:

Ой суботонька, неділенька,
 Те як один день.
 Те й сумувала та й Оксана
 Увесь тиждень [14].

Основна частина пісень, які співали під час випікання короваю, є форми наспіву:

Заміж іти те нада знати:
 Пізно лягти та рано встати.
 Ділочко робити, ой свекрусі годити.
 До милого же говорити,
 До милого же говорити [14].

Коли тісто «сажали» в піч, співали пісню «Наша піч регоче»:

Наша піч регоче,
 Наша піч регоче,
 Короваю хоче.
 А припічки заливаються,
 Короваю сподіваються [15].

Пекли один великий коровай, який на весіллі клали перед молодятами. У коровай запікали гроші: «Часто печуть коровай, копійки тудя ложать» [16]. Окрім короваю пекли дивень: «Ну хлібом накручують, палочки делають так. Потом намотують, розкачують, а потом замотують оці во палочки, встромляють... А тоді цвітами, калинами, канфетами украшають» [17]. Шишок випікали стільки, щоб вистачило, коли ходили запрошувати гостей: «Значить, ішли запрошувати і дарували при цьому шишку» [11], а також примовляли: «Просимо на весілля».

Наступний етап – вибір молодими помічників на весілля. Боярами та дружками обирали близьких друзів, але в жодному випадку не родичів. Старшим боярином був «вірний товариш», а «брата не брали» [18]. Бояр могло бути «і по п'ять, і по шість, скільки в нього (молодого – П. О.) там товаришів таких хороших». Так само дівчина «запрошувала вірних» подружок у дружки, але «були такі, що співають, гукають таких, що співають, хоч вона і не подруга їй, а сідало за стіл душ десять» [18]. Окрім дружок та бояр, обов'язково на весіллі були світилки. Це з боку молодого, «хоч там сестра, еслі єсть, маленька, хоч племінники» [19]. Інколи «садовлять маненьких, перев'язують, а що вона понімає» [20].

У суботу молодий разом із боярами й молода із дружками ходили по селі та запрошували людей на весілля. «Родителев пригласаєм на свадьбу на другий день, а молодьож пригласаєм на вечір сьогондя гулять» [21]. У деяких станицях молоді їздили на «лінейке», на «бідарке» запрошувати гостей на весілля: «Як я заміж ішла, нарядили ж нас, коней нарядили, посідали та й поїхали ми згукувать...» [21]. До речі, було записане й весільне повір'я: якщо вожжі рвуться, то молоді будуть жити погано. «Ото собі їдем, їдем, як оборвалися вожжі... Доїзжаем до одной хати, а она каже: «Деточка, це тобі жить плохо буде, погано» [9]. Маємо багато відомостей про те, як молода запрошувала гостей, і рідко згадують, як молодий із боярами запрошував гостей, які пісні при цьому співали. Окрім того, що дівчата співали пісні, коли запрошували гостей, маємо відомості про те, як молода запрошувала на весілля дружку. «Ідуть по вулиці, вона (молода – П. О.) рушник держе, і дівчата ідуть співають. Вона йде сама попереду... тоді ж до кого вони ввійшли, оце вони співають, дружку пригласають» [22]. Дівчині, яку запрошували стати дружкою, обов'язково співали пісень, наприклад:

Спасибі за дружку,
 Спасибі за дружку,
 За вашу службу,
 Шо ви услужили
 У дружки пустили [23].

Пісня «Ой кланяйся, Надя» співалась тоді, коли молода збирає дружок:

Ой кланяйся, Надя, Старому й малому, Ще й Богу святому, Ще й Богу святому.	Не вий вітре в полі, Повий по дорозі, Розвий русу косу, Як Божюю росу [24].
---	--

Після того, як молода збрала дружок, всі разом ішли запрошувати родичів і гостей. Кожному дарували шишку – знак того, що людину запросили на весілля. «Коли молода свій рід знає весь, несе отакий возок шишок» [25]. Приходили до хати, співали пісню, «а тоді вона дає шишку, пригласає на свадьбу» [25]:

А ми все йдем та йдем,
Зеленою половою, хорошою молодою.
Зеленою половою, хорошою молодою.
Кланяйся [24].

Якщо ж молода була сиротою, то дівчата, запрошуючи гостей, співали сумних пісень:

Ой та й ходила, та й Танюша
По крутій горі,
Та й гонила селезника
Тихо й по воді [22].

У станиці Ясенській було записано пісню, в якій молода-сирота запрошувала мертвого батька на весілля:

Ой та й ходила, та й Олічка
По крутій горі,
Зобачила селезенька на тихій воді.
Ой пливи ж, пливи, селезенько, по тихій воді,
Прибуди, прибуди, мій батенько, на свадьбу к мені.
Ой рад би я, дитя моє, до тебе прибуть,
Насипано сирой землі на груди мої [26].

На хуторі Ясені записано пісню, яку співали померлій матері:

Та пливи, пливи, селезнику,
Тихо по воді.
Прибуди, прибуди, ненько моя,
Хоч тепер к міні.
Ой не прибуди, дитя моє,
Тепер я к тобі,
Склипилися мої очі
На всі дні і ночі [27].

Якщо молода мала батьків, то в пісні вона «уточку гонила». Після того, як молода запросила своїх родичів, ішла до батьків молодого: «Пригласаю і вас, папа, мама» [28].

Після запросин того ж дня проводили дівич-вечір (знову ж таки не в усіх станицях). На відміну від українського обряду, де вечір проводили окремо й у молоді, і в молодого, наприклад, у станицях Старощербинівській і Старомінській «у жениха гуляля вечір» [9]. «Вечіра були у жениха. Молода веде своїх дівчат, подружок. Ідуть, отож, із піснями на вечір. Вечір оце гуляє одна молодьож» [16]. Коли дружки з молодого підходили до городу молодого, то починали співати:

Ой матінко й утко, Ой, матінко й утко, Ворочайся прудко, Сонечко низенько,	Дружечки близенько, Сонечко у лузі, Дружечки на порозі [29].
---	--

Молодь збиралася разом, пригощалася, а потім танцювала, – для цього «надворі поставили стіл, де буде нівеста сидіть же, там булочка хліба. Ну, лавочки ж поприготували, буде ж молодьож приходять і сидать» [9]. При цьому співали пісні. Так, у станиці Роговській дівчата, коли прощались із подругою, співали:

Та думай, думай ти, Галочка,
Думай ще й гадай,
Плисти тобі дві річеньки,
Ще й третій Дунай.
Та не страшніє ті дві річки,
Не страшний Дунай,
А страшная доріженька,
Що в далекий край [30].

У станиці Старомінській молода із дружками приходила до молодого, вони разом із його батьками вечеряли, після цього дівчата йшли до будинку молодої, а «потім жєніх уже приходе і гуляють у нівести вечір» [31]. На відміну від українського обряду, на Кубані на дівич-вечір не плели вінків. Веселощі продовжувалися до десятої або одинадцятої години вечора, після чого «жєніх проведе свою будущю жєну домою» [28]. Далі починалося власне весілля.

Під час підготовки до весілля обов'язковим був обряд приготування весільного гільця. У багатьох станицях він подібний: брали гнучке дерево або гілку «з верби, вишні» [32] і прикрашали: «цвєтки», «конфєти вишають на його» [32]. Гільце стоїть до кінця весілля «перед молодими. Молоді сидять і гільце там» [32]. Але в станиці Переяславській вдалося записати обряд, який відрізняється від інших. Гільце – «це палочка така. На палочку бумагу обгортають, чіпляють що є. Дають кождому чи на пару гілочку». «Палочок» робили стільки, «скільки пригласають людєй», для цього «спеціально йдуть в посадку, щоб нарвати гілочок рівнєньких, обмотують бумагою золотою, наверху голубець же ж делається» [33]. Коли гості дарували на весіллі подарунок, то отримували «кусок короваю, гільце з шишкою» [33]. У цей же час дружки співали пісню «Дружко, коровай крає».

Власне весілля розпочиналося у суботу або неділю (є відмінності в різних станицях), і «свайби гуляли по три дні, і що тіки не робили» [7]. Зранку дружки приходили до молодої, щоб її одягнути у весільне вбрання. При цьому обов'язково співали пісень:

Куда, сєстро, наряжаєєся,
Шо так біло наряжаєєся,
Шо так біло наряжаєєся.
Через гори кремєниєє,
До свєкрухи норовистєє,
До свєкрухи норовистєє [14].

Також молоду саджали на вивернутий кожух (термін «посад» чомусь не вживають), на якому вона сиділа до приходу нареченого, за повір'ям, «щоб вона була багата». У цей час співали для неї пісню:

Ой на хаті зілля,	Годі вам землю топтати
Ой на хаті зілля,	Червоними чоботами, золотими підковами.
А в хаті весілля.	Просим боярив сісти,
На дворі бояри,	Просим боярив сісти,
Як мак, розцвітають.	Білого коровай з'їсти,
Просим боярив у хату,	Червоного пива пити,
Просим боярив у хату,	Щоб могли говорити [34].

Одночасно з дійствами в хаті молодої всі чекали на приїзд сватів. Потім відбувся викуп «ворит» (молодий купує наречену), який здійснюють неодружені парубки. Якщо

викуп пройшов удало, то «пустили їх во двор, пустили у хату. Заходять же, жених іде до нівести. Нівеста ж за столом сидить і обично ж садили її на кожух...» [35].

Після того, як викупили молоду, батьки благословляють дітей. У станиці Ленінградській у цей час дружки співали пісню:

Благослови, Боже,
Благослови, Боже,
Ще й ти, отец, мати,
Своїму дитяті
Гілячко зв'язать [36].

У різних станицях обряд благословення відбувався по-різному. Наприклад, у станиці Старонижестеблівській, коли «благословляють, усі виходять з хати. Остаються молоді, стають на коліні, кланяються до землі, батько, мати благословляють, а пісень там не було» [37]. Молоді вийшли з хати, їх обсипали хмелем, вівсом, цукерками і співали пісень:

Ой котило сонечко колісцем,
Обсип, матінко,
Щоб цей овесець рясний був,
Щоб наша Галочка щаслива була [38].

Після цього їдуть до вінця (із приходом радянської влади реєстрація шлюбу відбувалася в будинку культури, а вінчання було заборонено). На вінчання з собою брали ікони, якими батьки благословляли молодих. Після того, як молоді стали чоловіком і дружиною, обов'язково повинні були поклонитися батькам. При цьому дружки співали таку пісню:

Падала ластівкою,
Падала ластівкою,
Перед матінкою,
Падала сизішою
Перед ріднішою [39].

Після реєстрації шлюбу молодим також могли співати:

Рости, сосна, вгору,
Ми їдем додому
До своєї неньки,
Як рози новеньки [40].

У станиці Старонижестеблівській літні жінки, які співали у хорі відзначили, що з упродовження радянських весіль «перемішалася все, народні традиції, вони вмісті. Все воно тепер отакво. Отож ми співаємо, у домі культури торжественна реєстрація. Ми ж ці ж самі весільні пісні співаєм, заводим їх в зал, отож там зареєстрували, оп'ять виводимо, хліб вручаємо, полотенець стелимо, стає вона на полотенець» [41]. Після того, як молоді розписалися, їм співали пісню:

Іди, мила, розпишися,
Та й до мене пригорнися,
А я тоже розпишуся
І до тебе пригорнусь [41].

«Після всього їдуть молоді до пам'ятника, возлагають цвести. Ми оце їх вивели на вулицю, ще поспівали їм...» [42]. Після одруження молода їхала до себе додому, при цьому дружки співали пісні:

На городі тічок та вишня,
 На городі тічок та вишня,
 Туда наша мамонька вийшла,
 Тічок замітає,
 Невісточку дожидає [43].

Молода, її батьки, друзки в хаті чекали на поїзд молодого, бо хлопець після одруження їхав до себе додому і приїжджав трохи пізніше зі світилками. «А тоді ми ждемо – приїде поїзд од жениха... Жених приходи за невестою, отут тоді починають дарить» [43]. Приїжджають свати, «просяться в хату, співають»:

Пусти, свате, в хату,
 Нас тут нибагато.
 По четверо та по семеро,
 Все ми в хаті перевернем [35].

Зі сторони молодої сватам співають у відповідь:

Чого, свати, та й наїхали?	Чечавиця у копах стоїть,
Чого, свати, та й наїхали,	А сестриця за столом сидить.
Чи по горох, чи по чичавицю,	А ми горох помолотимо,
Чи по Галю-сестрицю?	А ми горох помолотимо,
А в нас горох не молочений,	Чечавицю перевозимо,
А в нас горох не молочений,	Чечавицю перевозимо,
Чечавиця у копах стоїть,	А сестрицю собі возьмемо [44].

Щоб потрапити до дружини, молодому треба знову сплатити викуп. Наприклад, у станиці Старомінській розпалювали багаття, зав'язували ворота, щоб молодий не міг пройти, якщо не дав викуп. «Приїхав жених до дома нівести, а перед воротами горить большой костьор, щоб жених не мог свободно зайти в двір. Зав'язують ворота і калітку всерьовками, а от молодого, хто-то похитрей, біжит, дивиться з другої сторони, де пробраться незаметно, перескакує там, заходе у двор, уже всьо, уже значить оні могут входить в двор і ворота одв'язувать...» [29]. Який викуп давати і кому домовлялись заздалегідь (навіть на сватанні), дружкам – цукерки, гроші, парубкам – горілку. Конкретних однакових слів, які говорили під час викупу, немає, «у кого яка фантазія» [45]. Молодий проходить у хату до нареченої. «Приходе він сидать на місто, а возле неї сидить братік. Він її должен продать. Жених должен выкупить» [35]. При цьому співали пісню:

Братіку, ни лякайся,	Будемо битись, воювати,
Братіку, защіщайся.	А Оксанку не давать [35].

Якщо друзки вважають, що молоду викупили задешево, то співають пісню:

Ой братіку-татарин-татарин,	За п'ятак біле личенько пішло так,
Продали сестрицю задаром,	Біле личенько пішло так [46].

У станиці Старомінській після того, як молодий забрав наречену з батьківської хати, «друзки виходять, ідуть додому, а остаються пригласоние» [45]. У станиці Переяславській молоді проходили ще й ритуальне очищення вогнем: «він забира невесту і переносить через костьор» [47]. Коли молодий приводив «до себе невесту, свашки поють»:

А в Таранца ворота упали,
 А в Таранца ворота упали,
 А Канограя дівку вкрали,
 Не кажіть нікому,
 Поки донесем додому [48].

Під час застілля співали багато весільних пісень, які супроводжували певні ритуали. «Жених заходить к нівесте... три рази должен кругом столу обійти» [39]. Тут же співають:

Дружечки-полянки,
Дружечки-полянки,
Ставайте на лавки,

Давайте дорогу
Зятю й молодому [39].

Узагалі застілля характеризувалося тим, що співали багато пісень і для молодят, і для батьків. Наприклад, пісня для матері молоді «Ой вставай, вставай, ненько моя»:

Ой вставай, вставай, ненько моя,
Годі тобі спати,
Ой скажу тобі, ненько моя,
Будуть гості в нас.
Та ой дай Боже, дитя моє,
Якби в добрий час.

Та й не раз, не два, ненько моя,
Та й згадаєш.
Та й не раз, не два, ненько моя,
Та й згадаєш.
Та й не раз, не два, ненько моя,
Та й заплачеш [49].

Нерідко відбувалися жартівливі пісенні сутички між друзками та світилками, боярами.

Старша дружка – сикушка
Під нею калюжка,

Дайте черепушку
Під старшую дружку [50].

Для бояр теж не шкодували жартів:

Старший боярин патлатий,
До гостей не прип'ятій,

Гвоздичком прибитий,
Щоб не був сердитий [50].

Гості обдаровували молодих «під час розподілу короваю» [37]. Обряд відбувається таким чином: «Оце кусочок короваю, шишку, оце вас двоє чи троє, оце кладуть, наливають водку, обізательно водку випить і клади гроші на блюдо... А тутечки дружко носи балон, кришка тіки так прорізна і тудя всі гроші... Кончилось усе, сіла комісія, гроші перещитали... одчитались. Одчитуються, два дружка в нас було, одчитуються. У батьків подарили два ковря, корову, стіки грошей» [51].

Етап проведення весілля в понеділок залежав від того, чи цнотливою була молода. «Вона ж тож була, як чесна, хороша, наряжають уже ж там у красне» [52], коли молода була нечесна, то батьків «таскають аж у воду» [52]. Зранку батьки молоді приносили «снідання». «Ото досвіта, часа в три, будять молодих, ну шо там їй родителі прислали, покормлять молодих» [45], після цього батьки йдуть додому. «Тоді вже женихові родственікі сходяться, собіраються тудя вже ідуть к обіду. Приходять, свекруха нівесту перев'язує матеріалом і ведуть вони до рідної матері» [45]. Далі відбувалася «циганщина», або в станиці Старонижестеблівській «чортувалися». «Раніше цигани ходили курей збирали, окна мазали ізвестю, чем угодно... Курей не крадуть, а це кажуть, що... а то й так буває візьмуть лук, венюк целый на себя поцепила і потащила» [53].

Якщо сім'я замужна, то весілля могло тривати й тиждень. Після цього молода залишається жити в хаті молодого (зі свекрухою та свекром чи окремо, якщо мають де жити). На цьому весілля закінчувалося.

Старше покоління розуміє, що «люди розучились уже і співать, і веселиться, бо давно в весіллі всі брали участь, всі були дійовими особами, а зараз всі спостерігають» [54]. Незважаючи на всі зміни (соціальні, історичні, політичні), які відбулися на території Кубані за двісті років, народ продовжує зберігати традиції та пам'ять про минуле своїх дідів. Як засвідчують записи, котрі зробили співробітники наукового центру, незважаючи на те, що пісні функціонують у пасивній формі, вони й досі становлять художню цінність. Українці Кубані зберегли традиції весільної культури всупереч усім складним умовам існування на території Росії. Тобто ми можемо стверджувати, що традиції пісенного фольклору в цьому регіоні не тільки

було збережено й передано наступним поколінням, але й те, що вони будуть існувати й надалі в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Г. Різні обличчя Кубані. З експедиційного щоденника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : www.etno.us.org.ua/lib/ternawski.html.
2. *Суррун-Яремко Н.* Українці Кубані та їхні пісні. – К.: Музична Україна, 2005. – 784 с.
3. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 85, арк. 3.
4. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 52, арк. 1.
5. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 16.
6. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 9.
7. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 6, арк. 7.
8. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 2.
9. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 90, арк. 2.
10. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 53, арк. 20.
11. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 3.
12. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 27, арк. 2.
13. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 1-2.
14. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 8.
15. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 6, арк. 10.
16. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 6.
17. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 53, арк. 23.
18. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 4.
19. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 7.
20. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 8.
21. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 90, арк. 1.
22. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 6.
23. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 5-6.
24. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 51, арк. 2.
25. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 53, арк. 22.
26. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 57, арк. 15.
27. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 86, арк. 15.
28. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 11.
29. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 1.
30. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 16.
31. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 12-13.
32. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 15.
33. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 52, арк. 3.
34. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 52, арк. 5.
35. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 9.
36. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 10.
37. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 12.
38. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 14.
39. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 33, арк. 1.
40. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 33, арк. 3.
41. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 16.
42. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 16-17.
43. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 33, арк. 4.
44. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 4-5.
45. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 72, арк. 2.
46. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 57, арк. 14.
47. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 52, арк. 4.
48. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 5.
49. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 1.
50. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 39, арк. 3.
51. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 13.
52. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 15.
53. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 45, арк. 11.
54. Приватний архів Мишанича С., фонд 2, од. зб. 5, арк. 17.

Songs of the Kuban' Wedding

Olena PLESKACH

The article offers an analysis of previously unpublished folk wedding songs collected by the employees of the Donetsk Centre for Ukrainian Culture and Literature during the expedition to the Krasnodarskiy kray. Apart from texts of songs, the author singles out and examines common East Slavonic elements of wedding rituals and specific local features that are unique in Malynovi klyn. The scholar believes that despite complicated conditions and social, historical and political changes which have taken place in Russian Kuban' in the recent two hundred years, local Ukrainians persevere in national traditions and memory about the past of their ancestors. Traditions of Ukrainian wedding culture are also well preserved and passed on to following generations.

Key words: wedding songs, wedding, ritual, Kuban'.

Песни кубанской свадьбы

Елена ПЛЕСКАЧ

В статье проанализированы до сих пор не опубликованные народные свадебные песни, собранные работниками Донецкого центра украинской культуры и литературы во время экспедиций в Краснодарский край. Кроме песенных текстов, выделены и рассмотрены общевосточнославянские элементы свадебной обрядности, а также специфически местные, характерные только для Малинового клина. Исследовательница считает, что, несмотря на сложные условия для существования, социальные, исторические, политические изменения, произошедшие на территории Кубани в России за двести лет, местные украинцы продолжают сохранять национальные традиции и память о прошлом своих предков. Хорошо сохранились и традиции украинской свадебной культуры, которые передаются от поколения к поколению.

Ключевые слова: свадебные песни, свадьба, обряд, Кубань.

Стаття надійшла до редколегії 4.04.2011
Прийнята до друку 10.05.2011

Нові книги

Кобзар О. Фрідріх Геббель: художні виміри міфу. Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 324 с.

На основі термінологічної системи міфопоетики в монографії здійснено комплексний семантико-структурний аналіз провідних концептів творчості видатного німецького поета і драматурга ХІХ ст. Фрідріха Геббеля. Зокрема простежено інтертекстуальні зв'язки його творчості з поетикою німецької драматургії, узагальнено і систематизовано літературознавчі та філософські підходи до проблеми функціонування міфологічного модусу в динаміці культури, досліджено естетику міфу німецьких мислителів романтичного періоду, розкрито сутність і механізми трансформації міфопоетичних парадигм та специфіку їхнього вияву в літературі того часу, схарактеризовано особливості творення індивідуально-авторського міфу. Своєрідність міфопоетичних парадигм у творчості німецького письменника простежено на різних текстових рівнях (сюжети, мотиви, символи, образи, архетипні комплекси).

Мушкетик Л. Людина в народній казці Українських Карпат: на матеріалі оповідальної традиції українців та угорців. – К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2010. – 320 с.

Монографія присвячена образу людини в народній казці, що зберігає уявлення про неї в різні періоди існування, починаючи з найдавнішого. Роботу виконано на матеріалі українських та угорських казок регіону Українських Карпат, що репрезентують основний тип європейської казки. У дослідженні з'ясовано поняття антропоцентризму як фундаментального світоглядного орієнтиру людства, виокремлено кілька антропоцентрів: герой/героїня, персонажі – казкарі, слухачі – читачі. На основі казкових наративів розкрито фольклорну картину світу, її основні концепти та бінарні опозиції, як-от: доля, хронотоп, життя, смерть, бідний/багатий, молодий/старий, чоловік/жінка та ін. Досліджено також сутнісні людські бажання, родинні стосунки в казках, зв'язок людини й довкілля, особливості народної релігійності у наративах. Останній розділ присвячено міжетнічним зв'язкам, зокрема різним видам унгаризмів у фольклорі регіону.

